

εισροές & τεχνολογία

ΑΙΣΙΟΔΟΣΟΣ ότι η «επόμενη μέρα» της ελληνικής γεωργίας επιφυλάσσει θετικές εκπλήξεις για όλους τους εμπλεκόμενους στην πρωτογενή παραγωγή δηλώνει στην «ΥΧ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Παραγωγών και Εμπόρων Λιπασμάτων (ΣΠΕΛ), Νίκος Κουτσούγερας. Ο ίδιος εκφράζει την έντονη ανησυχία του για την υπολίπανση των καλλιεργήσιμων εδαφών στη χώρα μας, η οποία, όπως επισημαίνει, τείνει πλέον να λάβει μόνιμα χαρακτηριστικά. Παράλληλα, αποκρούει τις κατηγορίες ότι το λίπασμα στη χώρα μας είναι ακριβότερο σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ, τονίζοντας ότι η αντίληψη αυτή αδικεί κατάφωρα τους ανθρώπους του κλάδου.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΓΕΡΑΣ, πρόεδρος ΣΠΕΛ

«Λιγότερο λίπασμα δεν σημαίνει και υψηλότερο εισόδημα για τον παραγωγό»

Συνέντευξη στον Γιάννη Τσατσάκη

Πώς κινείται η ελληνική αγορά λιπασμάτων τα τελευταία χρόνια και ποies είναι οι εκτιμήσεις για το άμεσο μέλλον;

Σύμφωνα με στοιχεία που συλλέγει ο ΣΠΕΛ, τα τελευταία χρόνια καταγράφεται μια συνεχής μείωση της κατανάλωσης λιπασμάτων, η οποία τείνει να πάρει μόνιμα χαρακτηριστικά, παρόλο που η καλλιεργήσιμη γη παραμένει σε σχεδόν σταθερά επίπεδα. Συγκεκριμένα, σε διάστημα 25 ετών, η κατανάλωση μειώθηκε περίπου κατά 65%. Η πτώση είναι ιδιαίτερα σημαντική και τα τελευταία επτά χρόνια, καθώς ανέρχεται στο 25%. Τα δεδομένα, δε, της τελευταίας καταμέτρησης είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά. Η κατανάλωση εμφανίζεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, και για την καλλιεργητική περίοδο 2016/2017 ανέρχεται στους 667.368 τόνους, δηλαδή 10% χαμηλότερη από την περίοδο 2015/2016. Δυστυχώς, με βάση τα στοιχεία, φαίνεται ότι η κατάσταση αυτή τείνει να εδραιωθεί και πιστεύω ότι δεν θα αντιστραφεί ούτε την επόμενη χρονιά.

Όπως καταλαβαίνετε, δημιουργούνται συνθήκες υπολίπανσης στη χώρα, με πολυδιάσπατες αρνητικές επιπτώσεις, τόσο στην ποσότητα, όσο και στην ποιότητα της παραγωγής. Τα εδάφη είναι μια δεξαμενή θρεπτικών στοιχείων, τα οποία αναπληρώνονται με τη λίπανση. Οι καλλιέργειες, ανάλογα με την απόδοσή τους, απομακρύνουν τα θρεπτικά στοιχεία από τα εδάφη. Η μακροχρόνια μείωση της λίπανσης, άρα η μη αναπλήρωση των θρεπτικών στοιχείων, εξαντλεί το έδαφος, με αποτέλεσμα να προκαλείται υποβάθμιση και μείωση της παραγωγικότητάς του.

Η μείωση αυτή στην κατανάλωση είναι οριζόντια ή υπάρχουν κατηγορίες λιπασμάτων που καταγράφεται μια αύξηση;

Αφορά όλους τους τύπους των λιπασμάτων, με την εξοίρεση, ίσως, της ουρίας, η οποία έγινε γνωστή στον ελληνικό χώρο κυρίως την τελευταία δεκαετία. Το στοιχείο που αντικατοπτρίζει, όμως, με ακόμα μεγαλύτερη ευκρίνεια την πτώση της κατανάλωσης, είναι οι λιπαντικές

μονάδες των βασικών θρεπτικών στοιχείων, που είναι και η πλέον καθοριστική παράμετρος. Ενδεικτικά αναφέρω ότι οι μονάδες αζώτου την καλλιεργητική περίοδο 2016/2017 μειώθηκαν 18% σε σχέση με την καλλιεργητική περίοδο 2015/2016, ενώ είναι 65% χαμηλότερες σε σχέση με τις τιμές που καταγράφονταν 25 χρόνια πριν.

Σε διεθνές επίπεδο, παρατηρούμε μια τάση για ενίσχυση της συγκέντρωσης στον κλάδο των εφοδίων. Βλέπετε αντίστοιχη κινητικότητα στον χώρο των λιπασμάτων και δη στην ελληνική αγορά;

Ιστορικά αν το δει κανείς, σε κάθε εποχή εμφανίζονται αντίστοιχες τάσεις. Η συγκέντρωση που ξεδιπλώνεται σήμερα, όμως, αφορά κυρίως τα αγροχημικά και το πολλαπλασιαστικό υλικό. Στην περίπτωση των λιπασμάτων, τόσο στην παγκόσμια, όσο και στην ελληνική, μάλλον το αντίθετο συμβαίνει. Σε διεθνές επίπεδο, δημιουργούνται συνεχώς νέα εργοστάσια. Ενδεικτικά, τουλάχιστον 20 μονάδες παραγωγής φωσφόρου, δυναμικότητας 5-6 εκατ. τόνων ετησίως, έχουν μπει στην αγορά τα τελευταία χρόνια. Αυτός είναι, άλλωστε, και ένας από τους σημαντικότερους λόγους που οδήγησαν στην πτώση των τιμών την τελευταία πενταετία. Αλλά και στην εγκώρια αγορά παρατηρείται είσοδος αρκετών νέων εταιρειών.

Πώς εξηγείται αυτή η κινητικότητα, με δεδομένη τη διαρκή μείωση της κατανάλωσης, αλλά και το οικονομικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί η ελληνική γεωργία;

Η εξήγηση ίσως να βρίσκεται στις προσδοκίες που υπάρχουν για το μέλλον. Μια Ελλάδα που βρίσκεται σε κρίση, σε δύο πράγματα είναι υποχρεωμένη να επενδύσει: στη γεωργία και στον τουρισμό. Αυτή η μεταστροφή σίγουρα θέλει τον χρόνο της, όμως έχει αρχίσει ήδη να συντελείται, ενδεχομένως με αργούς και δυσδιάκριτους ρυθμούς. Προσωπικά, είμαι πεπεισμένος ότι το αύριο είναι πολλά υποσχόμενο για τον χώρο μας. Επιπλέον, ακόμα και μέσα σε αυτές τις συνθήκες, υπάρχει μια κατηγορία επιχειρημα-

τιών αγροτών που «ψάχνονται» για το πώς θα γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικοί, δηλαδή πώς θα παράγουν περισσότερα και καλύτερης ποιότητας προϊόντα και με μεγαλύτερη γκάμα συγκομιδής, προκειμένου να προσποριστούν υψηλότερες προστιθέμενες αξίες. Αυτός είναι ένας στόχος που περνάει μέσα από τις εισροές.

Τι πορεία ακολουθούν οι τιμές των λιπασμάτων στη διεθνή αγορά και ποies είναι οι τάσεις για τα επόμενα χρόνια;

Τα τελευταία χρόνια, οι διεθνείς τιμές των πρώτων υλών λιπασμάτων (commodities) εμφανίζουν μεσοσταθμικά υποχώρηση. Σύμφωνα με στοιχεία αξιόπιστων διεθνών φορέων, εκτιμάται ότι τα επόμενα χρόνια θα υπάρξει σταθερότητα, η οποία ενισχύεται και από την αυξα-

τους καθορίζονται και χρηματιστηριακά), μόνο τα μέλη του ΣΠΕΛ αυτήν τη στιγμή είναι περισσότερα από 50. Αυτό σημαίνει ότι η ύπαρξη τόσων πολλών εταιρειών εντείνει τον ανταγωνισμό στον κλάδο, γεγονός που τελικά λειτουργεί προς όφελος του παραγωγού/καταναλωτή. Και αν νομίζει κανείς ότι τα περιθώρια κέρδους με τα οποία δουλεύουμε είναι υψηλά, δεν έχει παρά να ρίξει μια ματιά στους ισολογισμούς των επιχειρήσεων.

Να θυμίσω, επίσης, ότι στο πρόσφατο παρελθόν υποβλήθήκαμε ως κλάδος σε έλεγχο από την Επιτροπή Ανταγωνισμού χωρίς να διαπιστωθεί κάτι, ακριβώς γιατί απλά... δεν υπάρχει! Είναι σημαντικό, για να μην υπάρχουν παρερμηνείες, να τονιστεί ότι η αγορά των λιπασμάτων-προϊόντων θρέψης φυτών είναι μια αγορά απελευθερωμένη, έντονα ανταγωνιστική, που εξασφαλίζει στον Έλληνα αγρότη πληθώρα λύσεων με τον οικονομικότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο.

Στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ δείχνουν ότι στο διάστημα 2014-16, ενώ οι τιμές των λιπασμάτων στη διεθνή αγορά υποχώρησαν σημαντικά, η τάση αυτή δεν αντικατοπτρίστηκε στην ελληνική αγορά. Επιπλέον, ερωτηθείς σχετικά στο Συνέδριο των Copa Cogeca, που πραγματοποιήθηκε το 2016 στην Αθήνα, ο επίτροπος Γεωργίας, Φιλ Χόγκαν, είχε πει ότι, αν αληθεύει πως οι τιμές των λιπασμάτων, ύστερα από παρεμβάσεις της Κομισιόν, μειώθηκαν στην ΕΕ σχεδόν 25% σε έναν χρόνο και κάτι κάτι τέτοιο δεν συνέβη στην Ελλάδα, ενδεχομένως να υπάρχει ζήτημα ανταγωνισμού.

Υπάρχει μια αίσθηση ότι τα γεωργικά εφόδια στην Ελλάδα είναι ακριβότερα σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη της ΕΕ. Θα ήθελα να τονίσω ότι αυτό δεν είναι ακριβές. Αν, δε, το εξειδικεύσουμε στον τομέα των λιπασμάτων, εξαιτίας του υψηλού ανταγωνισμού, ειδικά τα τελευταία χρόνια καταγράφονται περιπτώσεις όπου commodities έχουν τιμές χαμηλότερες στην Ελλάδα από ό,τι σε χώρες με πολλαπλάσιες εκτάσεις, όπως η Γαλλία.

Ένα παράδειγμα είναι η τιμή της ασβεστούχου νιτρικής αμμωνίας, από τα πλέον μαζικά αζωτούχα λιπάσματα, όπου την προηγούμενη δεκαετία η τιμή της στην Ελλάδα ήταν χαμηλότερη για τον Έλληνα παραγωγό, σε σχέση με τον Γάλλο. Παρόλο που το προϊόν στην Ελλάδα είναι ένσασκο, δηλαδή διακινείται σε μικρές συσκευασίες, ενώ ο Γάλλος παραγωγός προγραμματίζει τις λιπάνσεις του και προαγοράζει το προϊόν για να επιτύχει καλύτερες τιμές. Και υπάρχουν πάρα πολλά αντίστοιχα παραδείγματα. Σε περιπτώσεις, δε, που υπάρχουν μικρές διαφοροποιήσεις, ένα μεγάλο μέρος του κοστολογίου αφορά logistics, καθώς και τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής γεωργίας, όπως ο μικρός κλήρος, ο πολυεμαχισμός και τις οικονομικές καταστάσεις της χώρας.

Συγκεκριμένα, η ετήσια κατανάλωση της Ελλάδας είναι κάτω από 700.000 τόνους, όταν η αντίστοιχη της Ιταλίας, της Ισπανίας ή της Γαλλίας είναι ιδιαίτερα υψηλή. Συνεπώς, καλούμαστε να αντεπεξέλθουμε σε τελείως διαφορετικές συνθήκες. Για παράδειγμα, στα καράβια που ναυλώνουμε για να φέrouμε το προϊόν υπάρχουν σημαντικές επιβαρύνσεις τόσο εξαιτίας της μικρής ποσότητας όσο και του χρηματοοικονομικού κόστους, που στην Ελλάδα είναι υψηλότερο από τις άλλες χώρες της ΕΕ.

Είναι επίσης σημαντικό να μην παραβλέπουμε ότι ο κλάδος μας έχει υποκαταστήσει τον ρόλο του γεωπόνου εφαρμογών, που λείπει από το

Το πρώτο που «κόβει» ο αγρότης είναι το λίπασμα

Ποia είναι τα βασικά προβλήματα των επιχειρήσεων του κλάδου;

Το κύριο πρόβλημα είναι η συνεχής και συστηματική μείωση της κατανάλωσης λιπασμάτων. Σίγουρα ένας από τους βασικότερους παράγοντες που έχουν επηρεάσει αυτή την κατάσταση είναι η έλλειψη ρευστότητας στον αγροτικό χώρο, η οποία εντάθηκε τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης, των capital controls, των μέτρων για το φορολογικό και το ασφαλιστικό των αγροτών. Έχει παρατηρηθεί ότι ο παραγωγός, σε συνθήκες οικονομικής δυσκολίας, την πρώτη εισροή που περιορίζει είναι το λίπασμα, ακόμα και σε δυναμικές βιωνουμε και στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τον κλάδο μας. Το θεσμικό πλαίσιο πρέπει να βασίζεται στη δημιουργία σταθερών κανόνων παραγωγής και εμπορίας λιπασμάτων, στη μείωση της γραφειοκρατίας, της παροικονομίας και της παράνομης διακίνησης προϊόντων. Προς αυτή την κατεύθυνση είναι σημαντική η εθνική νομοθεσία να εκσυγχρονιστεί, ώστε να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της γεωργίας, της οικονομίας και της πραγματικότητας.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ μείωση του κόστους παραγωγής σημαίνει ότι, παρόλο που μειώνονται οι εισροές, παραμένουν σταθερά τα ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα της εκμετάλλευσης. Αν η μείωση των εισροών προκαλεί μείωση ποσοτήτων και ποιότητας, τότε έχουμε αύξηση του κόστους παραγωγής ανά μονάδα και, συνεπώς, μείωση του εισοδήματος του καλλιεργητή

ελληνικό Δημόσιο, καθώς και ότι, μέσα από το εξειδικευμένο προσωπικό του και σε συνεργασία με τους γεωπόνους - συμβούλους των καταστημάτων γεωργικών εφοδίων, είμαστε δίπλα

στον Έλληνα παραγωγό, προωθώντας όλες τις νέες τεχνολογίες και καινοτομίες. Εκτός από την τεχνική υποστήριξη, τα τελευταία χρόνια υποκαταστήματων γεωργικών εφοδίων, είμαστε δίπλα

Φυσική εξέλιξη η συμπίεση με ΣΕΠΥ και ΕΣΥΦ

Τι προσδοκάτε από τη συνεργασία με τον ΕΣΥΦ και τον ΣΕΠΥ; Δεν είναι λίγοι αυτοί που σχολιάζουν ότι ισχυροποιείται η επιρροή και η διαπραγματευτική θέση της βιομηχανίας εισροών απέναντι στους αγρότες...

Η συνεργασία με τους άλλους δύο Συνδέσμους αποτελεί συνέχεια προηγούμενων δράσεων και παρεμβάσεων που έχουμε πραγματοποιήσει, με σκοπό την ανάδειξη του καθοριστικού ρόλου των εισροών στη γεωργία και στην ελληνική οικονομία. Αυτήν τη στιγμή συζητάμε, όπως γνωρίζετε, τη δημιουργία ενός νέου Συντονιστικού Οργάνου Αγροεφοδίων. Πιστεύουμε ότι για να επιτύχουμε το όραμά μας, που δεν είναι άλλο από την ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας και την ενίσχυση της θέσης του Έλληνα αγρότη, το συντονιστικό αυτό όργανο θα αποτελέσει έναυσμα για να ενταθεί η συνεργασία με όλους όσοι απασχολούνται με τον αγροδιατροφικό τομέα. Ο συντονισμός της συνεργασίας της πολιτείας, της ακαδημαϊκής και ερευνητικής κοινότητας, των παραγωγών, των μελών των συνδέσμων μας, της βιομηχανίας τροφίμων, των ΜΜΕ κ.ά. πιστεύουμε ότι θα βοηθηθεί από αυτή την προσπάθεια και θα είναι καθοριστικός για την επίτευξη του στόχου παραγωγής προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας και υψηλής προστιθέμενης αξίας με ευεργετικές συνέπειες τόσο για τον Έλληνα αγρότη όσο και για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Συνεπώς, όποια άλλη ανάγκη αυτού του εγχειρήματος είναι επιπλέον και δεν απηχεί την πραγματικότητα.

που δεν υπάρχει, και τα καλλιεργητικά δάνεια, που, επίσης, δεν υπάρχουν. Γιατί, λοιπόν, αυτή η αίσθηση; Για να είμαι ειλικρινής, ενochλούμαι όταν ακούω τέτοιες ανακρίβειες, γιατί δεν απηχούν την πραγματικότητα και αδικούν τον κλάδο. Εδώ θέλω να υπογραμμίσω ότι η επιτυχία του Έλληνα αγρότη είναι η ατμοσφαιρική πάνω στην οποία βασίζομαστε όλοι όσοι λειτουργούμε και επιχειρούμε στον χώρο της γεωργίας.

Με ποιους τρόπους μπορεί η βιομηχανία λιπασμάτων να συμβάλει στη μείωση του κόστους παραγωγής;

Η σύγχρονη τάση στις μεθόδους παραγωγής και εφαρμογής λιπασμάτων είναι προσανατολισμένη στο «με λιγότερα να παράγονται περισσότερα», ώστε να εξασφαλιστεί η υψηλή παραγωγή και, παράλληλα, να διασφαλιστεί η αειφορία. Επίσης, η εφαρμογή των αρχών της ορθολογικής λίπανσης, δηλαδή τα «4Κ» –κατάλληλος τύπος, κατάλληλη ποσότητα στον κατάλληλο χρόνο με τον κατάλληλο τρόπο εφαρμογής– μπορεί να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της λίπανσης από 10% έως 30%. Επίσης, σημαντική είναι η υιοθέτηση του καλλιεργητικού σχεδιασμού, όπου οι παραγωγολογίες με τους συμβούλους θρέψης-λίπανσης των φυτών, δηλαδή τους γεωπόνους που εργάζονται στα 2.473 καταστήματα γεωργικών εφοδίων στη χώρα μας, θα σχεδιάζουν και θα προγραμματίζουν τις ανάγκες λίπανσης της καλλιέργειας τους ανά περιοχή με βάση τις αρχές των «4Κ». Είναι προφανές ότι αυτό θα επηρεάσει θετικά όλους τους κρίκους της αλυσίδας και ειδικά τα logistics, με άμεσο οικονομικό όφελος σε όλους τους εμπλεκόμενους και κυρίως τους παραγωγούς.

Είναι σημαντικό ακόμα να τονιστεί ότι η επιλογή λιπάσματος είναι απαραίτητο να γίνεται με βάση την ποσότητα και την ποιότητα των θρεπτικών στοιχείων, το κόστος εφαρμογής ανά στρέμμα και όχι μόνο με την τιμή της συσκευασίας (ασκίου). Παράλληλα, είναι απαραίτητο ο παραγωγός να λαμβάνει υπόψη του και την αύξηση της παραγωγής που προκύπτει από τη χρήση των λιπασμάτων. Η αξιολόγηση της χρήσης λιπασμάτων στην τελική αξία (ποσότητα και ποιότητα) της παραγωγής αποτελεί ένα από τα βασικά εργαλεία στα χέρια του παραγωγού, που μπορεί να οδηγήσουν στην επιχειρηματική γεωργία και να μεγιστοποιήσουν το εισόδημά του.

Ποies είναι οι νεότερες τεχνολογικές εξελίξεις στον χώρο των λιπασμάτων;

Οτιδήποτε έχει να κάνει με την καλύτερη διαχείριση του αζώτου, με την προσπάθεια να καθυστερήσουμε την αδραναιοποίηση του φωσφόρου, εν γένει με τον βαθμό αξιοποίησης του λιπάσματος είναι στο επίκεντρο της έρευνας διεθνώς τα τελευταία διάστημα. Παράλληλα, η σύγχρονη θεώρηση της θρέψης αντιμετωπίζει το λίπασμα ως «τροφή της τροφής μας» –κάτι που έχει υιοθετηθεί ως μότο του και ο ΣΠΕΛ– και τα εδάφη ως βιο-κοινότητες.

Προς αυτή την κατεύθυνση, έχουν αναπτυχθεί νέες, προηγμένες μέθοδοι παραγωγής, τεχνολογικές αιχμές και καινοτόμα προϊόντα θρέψης, που φυσικά ο κλάδος ακολουθεί και εφαρμόζει. Ένα μεγάλο στόχισμα, επίσης, είναι οι προκλήσεις που εκτιμάται ότι θα φέρει η κλιματική αλλαγή. Πώς, δηλαδή, παρεμβαίνοντας στη φυσιολογία του φυτού θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε καταστάσεις μόνιμων stress από ακραία καιρικά φαινόμενα που υπάρχουν ήδη ή αναμένεται να υπάρξουν τα επόμενα χρόνια.